

Õiguskantsler

Linnavalitsus

Teie nr

Meie 19.06.2024 nr 7-5/240785/2403692

Erivajadusega lapse toetamine lasteaias

Lugupeetud linnapea

Teile teadaolevalt pöördus õiguskantsleri poole murega, et tema laps ei saa käia lasteaiarühmas, mida on talle soovitanud koolivälise nõustamismeeskonna spetsialistid (Rajaleidja).

Kui Rajaleidja on kindlaks teinud, et laps vajab sobitusrühma, ning lapsevanem on taotlenud kohta sobitusrühmas, tuleb kohalikul omavalitsusel luua lapsele võimalus käia sobitusrühmas. Kohalik omavalitsus ei saa Rajaleidja soovitusi ja lapsevanema soovi eirata põhjusel, et omavalitsus peab sobitusrühma loomist keeruliseks. Seega leian, et Linnavalitsuse tegevus ei ole olnud õiguspärane, kuna 2023/2024. õppeaastal ei saanud käia sobitusrühmas. Palun linnavalitsusel luua lapsele võimalus käia lasteaia sobitusrühmas.

Palun andke 23. augustiks 2024 teada, kuidas linnavalitsus on soovitusi järginud.

Asjaolud

- hakkas arendusrühmas käima Rajaleidja 15. märtsi 2021 soovitusel. Rühm on mõeldud intellektipuudega lastele ([koolieelse lasteasutuse seaduse](#) (KELS) § 7 lg 2 p 3).
- Lapsevanem leidis, et arendusrühmas õppimine ei toetanud tema lapse arengut piisavalt. Spetsialistid kinnitasid, et laps on normintellektiga ning minimaalset ealist mahajäämust, mis on tekkinud kõnepuudest tingitud suhtlusprobleemide tõttu, saab ületada toetavate teenuste ja abivahenditega.
- Rajaleidja tunnistas 29. märtsil 2023 oma eelmise otsuse kehtetuks ja soovitas lapsele sobitusrühma ehk rühma, milles on vähem lapsi kui tavaliselt (üks erivajadusega laps täidab kolm

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

kohta, KELS § 7 lg 3). Rajaleidja soovitusel kohaselt on alust arvata, et õppe- ja kasvatustegevusega lasteaia sobitusrühmas on võimalik lapse üldist arengut suuresti mõjutada. Samuti leidis Rajaleidja, et laps vajab psüühiliste protsesside ja kõne arengu toetamiseks pidevalt tugispetsialistide abi. Otsuse tegemise aluseks võeti lapsega tegelenud neuroloogi, eripedagoogi ja logopeedi hinnangud ning lasteaia iseloomustuse ja arengu hindamise kokkuvõte.

4. [] korraldas 10. mail 2023 ümarlauaarutelu, et nõu pidada, milline lasteaiarühm sobiks lapse arengu toetamiseks kõige paremini, arvestades olemasolevaid võimalusi. Arutelu kokkuvõttest ja lapsevanema selgitustest ilmneb, et linnavalitsusel ei olnud 2023/2024. õppeaastaks pakkuda lapsele kohta ei sobitusrühmas ega tasandusrühmas. Seetõttu käis laps edasi lasteaia arendusrühmas.

5. []

6. []

7. Lõppenud õppeaasta jooksul ei pakkunud linnavalitsus perele kohta Rajaleidja soovitud sobitusrühmas. 2024. aasta kevadel, kui komplekteeriti rühmi järgmiseks õppeaastaks, pakuti lapsele alates 1. septembrist 2024 kohta tasandusrühmas (seal käivad spetsiifiliste arenguhäiretega lapsed ja rühmas on kuni 12 last). Lapsevanem võttis 6. juunil pakutud koha vastu, kuid märkis, et soovib endiselt, et laps käiks sobitusrühmas. Lapsevanem selgitas, et võtab tasandusrühma koha vastu olude sunnil, sest linnalt saadud teabe kohaselt on sobitusrühma loomise võimalus väga väike ning tasandusrühm sobib tema lapse vajadustega loodetavasti paremini kui senine arendusrühm.

8. [] Linnavalitsus selgitas, et levinud praktika kohaselt tekivad sobitusrühmad n-ö loomulikult: kui sobitusrühma vajava lapse rühmas mõni koht vabaneb, siis sellesse rühma enam lapsi juurde ei võeta ja nii kujunebki rühm, kus on vähem lapsi. Linnavalitsuse kinnitusele ei ole üldjuhul [] lasteaia kohta järjekordi ning lastele püütakse lasteaia kohta anda mõistliku aja jooksul. Linnavalitsuse selgituste kohaselt ei tekkinud 2023/2024. õppeaastal sobitusrühma loomise võimalust ning seda ei ole ka praegu ette näha. Kui siiski selline võimalus tekib, antakse sellest lapsevanemale teada.

9. Linnavalitsus selgitas veel, et laps saab linnalt mitmesugust abi: linnavalitsus on korraldanud lapsele suures mahus tugiisikuteenuse ning maksnud erinevaid toetusi.

Sobitusrühma võimaluse loomine

10. Seadus paneb kohalikule omavalitsusele ja lasteaiale kohustuse toetada erivajadusega last. Vajaduse korral tuleb luua sobitusrühm või erirühm (nt arendusrühm või tasandusrühm) või pakkuda lapsele vajalikke tugiteenuseid (KELS § 6 lg 5, § 14 lg 2).

11. Selline vajadus on selge, kui Rajaleidja on kindlaks teinud, et laps vajab õppe- ja kasvatustegevust sobitus- või erirühmas või konkreetseid tugiteenuseid (vt ka õiguskantsleri 18.03.2022 [seisukohta](#), p 12). Rajaleidja ülesanne ongi hinnata, millist lasteaiarühma laps vajab (KELS § 6 lg 6, haridus- ja teadusministri määruse „[Koolivälisele nõustamismeeskonnale soovitusel andmiseks esitatavate andmete loetelu, taotluse esitamise ning koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel andmise tingimused ja kord](#)“ § 6 lg 3 p 8). Rajaleidja soovitusel ei saa kõrvale jätta või tõlgendada nõnda, et soovitusel järgimine on kohalikule omavalitsusele vabatahtlik. Selline arusaam läheks vastuollu KELS § 6 lõikes 6 sätestatuga, mille järgi võib vanem nõuda kohta sobitusrühmas vaid siis, kui selleks on olemas Rajaleidja soovitus. Inimese

õigusele peab vastama samasisuline kohustus. KELS § 6 lõige 6 muutuks sisutihjaks ning muudaks Rajaleidja hindamise ja soovitude andmise sisutuks, kui valla- ja linnavalitsusel puuduks kohustus vanema sooviavalduse ja Rajaleidja soovitude alusel anda lapsele koht sobitusrühmas.

12. Lisaks Rajaleidja soovitudele on lapse vastuvõtmiseks eri- või sobitusrühma vaja ka lapsevanema nõusolekut (KELS § 6 lg 6). Lapsevanema nõusolek ei ole pelk formaalsus, kuna vanem vastutab esmajärjekorras lapse heaolu tagamise ja kogu pereelu korralduse eest ning tal tuleb enne nõusoleku andmist kaaluda esmalt lapse huve (lastekaitseaduse § 7 lg 1 teine lause; vt ka õiguskantsleri 18.03.2022 [seisukohta](#), p14).

13. Seadusest võib välja lugeda, et tavaliselt käivad erivajadusega lapsed teiste lastega ühes rühmas. Kui lapse erivajadus seda tingib, tuleb talle esmajoonel pakkuda väiksemat rühma ehk sobitusrühma ning vaid erandjuhtudel erirühma, kuhu on koondatud lapsed erivajaduste kaupa (vt KELS § 14 lg 3–5). Selline tõlgendus on kooskõlas ka [puuetega inimeste õiguste konventsiooniga](#) (art 24 lg 2 p b) ja [lapse õiguste konventsiooniga](#) (art 23 lg 3, vt ka Lapse Õiguste Komitee [üldkommentaari](#) nr 9, punktid 64, 66-67).

14. Arendusrühma pole Rajaleidja [] soovitanud. Seevastu on 2023. aasta kevadest alates olemas nii Rajaleidja soovitus kui ka lapsevanema nõusolek, et [] käiks sobitusrühmas. Lapsevanema nõusolek pidi linnavalitsusele selge olema vaatamata sellele, et lapsevanem ei taotlenud 2023/2024. õppeaastaks oma lapsele sobitusrühma kohta. Lapsevanem ei taotlenud seda kohta, sest talle oli kinnitatud, et sobitusrühmas pole võimalik kohta anda. Ka [] kinnitas õiguskantsleri nõunikule, et 2023/2024. õppeaastal ei tekkinud võimalust anda [] kohta sobitusrühmas.

15. Seetõttu leian, et [] Linnavalitsuse tegevus ei ole olnud õiguspärane, kuna laps ei ole 2023/2024. õppeaastal saanud käia sobitusrühmas. Soovitan [] Linnavalitsusel tagada [] võimalus käia lasteaia sobitusrühmas.

16. Palun [] Linnavalitsusel täita see soovitus kahe kuu jooksul. Kohtud on pidanud kaht kuud mõistlikuks ajaks, mille jooksul peab kohalik omavalitsus leidma lapsele lasteaia kohta (vt nt Tallinna Ringkonnakohtu otsus asjas nr [3-17-449](#), p 9). Kui sobitusrühma loomine võtab mõnevõrra aega, tuleb linnavalitsusel hinnata, kas uus lasteaiaühik vahetus (tasandusrühmast sobitusrühma) on lapse huvides parim lahendus. Selleks tuleb linnal välja selgitada nii lapse kui ka lapsevanemate arvamus ning arvestada näiteks koolimineku jäänud aega ja muid olulisi asjaolusid (vt ka õiguskantsleri 18.03.2022 [seisukohta](#), p 13).

17. Väiksema laste arvuga rühma ehk sobitusrühma loomine ei pruugi omavalitsuse seisukohast olla lihtne, kui lasteaiaühikud on komplekteeritud suurima lubatud laste arvuga. Uute rühmade loomiseks on vaja rühmaruumi ja õpetajaid. Samuti ei saa laps olla sobitusrühmas üksi, sest nii ei ole tal võimalik omandada sotsiaalseid oskusi (vt [lasteaia riiklik õppekava](#)). Siiski näitab teiste omavalitsuste kogemus, et sobitusrühma loomiseks on mitmeid võimalusi. Näiteks on teada, et mõni omavalitsus arvestab lasteaiaühikute komplekteerides võimalusega, et mõni laps võib tulevikus vajada sobitusrühma, ning jätab seetõttu igasse rühma vabu kohti. Samuti on võimalik, et sobitusrühmana avatakse uus rühm nendele (eri vanuses) lastele, kellel veel lasteaia kohta ei ole (nt kes on sellesse linna või valda alles elama asunud) või kes soovivad lasteaeda või rühma vahetada.

[]

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Angelika Sarapuu 693 8411
Angelika.Sarapuu@oiguskantsler.ee